

Solární lobbisté chtějí ještě větší tunel do veřejných financí než ten současný

- editor007 | 13. dubna 2024

ČESKO: Solární elektrárny se od roku 2022 díky dotačním miliardám dostaly opět na výsluní. Nyní ČEZ a další investoři chtějí stavět opět velké fotovoltaické elektrárny. Snaha solární lobby získat pro sebe tzv. rozdílové smlouvy je pokusem o nový obří tunel do veřejných financí.

Zatímco vláda unijní Francie nedávno rezolutně odmítla požadavky bruselské administrativy na zvýšení podílu občasných zdrojů země v podobě solárních (FVE) a větrných (VTE) elektráren, nazývaných souhrnně jako obnovitelné (správněji občasně) zdroje energie (OZE) s argumentem, že dekarbonizační cíle své i EU splní stávajícími i novými jadernými elektrárnami, česká vláda reprezentovaná lidovcem Petrem Hladíkem v čele ministerstva životního prostředí (MŽP) jde solární lobby na ruku.

V roce 2022 šlo na budování nových fotovoltaických zdrojů převážně na střechách 14 miliard korun, v loňském roce 24 miliard a pro letošek je již připraveno 32 miliard, z toho 12 miliard pro firemní instalace. Finance pochází z výnosů emisních povolenek (EU ETS), tedy vlastně daně, kterou platí zejména výrobci elektřiny z uhlí (ale i ze zemního plynu) za každou vypuštěnou tunu CO₂. K datu 9. dubna 2024 činí povolenka 63,96 eura. Když to zjednodušíme, v ceně každé spotřebované kilowatthodiny český spotřebitel v ceně elektřiny za tuto povolenku zaplatí asi 1 korunu.

Emisní povolenky jsou v první řadě zdrojem prostředků Evropské komise, která je pak přerozděluje členským zemím. V letošním roce se strhl spor mezi MŽP a Ministerstvem průmyslu a obchodu, kdo s kolika prostředky z těchto povolenek bude disponovat v energetické politice. Vláda zatím nerozhodla. Ministr Hladík argumentuje stanoviskem Evropské komise, že tyto prostředky by měly být výhradně použity na nové OZE.

Ovšem nedávno se po dlouhých sporech mezi protijaderným Německem a jadernou Francií i ve vedení EU rozhodlo, že jaderné zdroje jsou postaveny na roveň OZE. Proč tedy Česká republika nesměruje každoročně z emisních povolenek desítky miliard raději na financování „stavby století“, jak se také říká plánu vlády ČR na výstavbu čtyř velkých jaderných reaktorů? Francouzská EDF a jihokorejská KHNP předloží své nabídky v tendru firmy ČEZ do 30. dubna a v červnu vláda premiéra Petra Fialy rozhodne.

Odpověď se skrývá v tom, jak silná je v Česku solární lobby a do jaké míry ovlivňuje rozhodování na vládní i parlamentní úrovni. Ve výsledku to není hezký pohled. Tlakem této lobby, která ovlivnila zákonodárství v podobě Lex OZE 1, 2 a nyní ve Sněmovně projednávaném Lex OZE 3 jde o to, aby se za co největší dotační prostředky postavily statisíce mikrozdrojů a k nim také dotované nové velké solární elektrárny.

Argumentovalo se „demokratizací energetiky“, „výhodností sdílení energie v lokálních komunitách“, „výrobou elektřiny na chalupě a posílání si jí do bytu“. Ve skutečnosti jde jen o peníze, a to vytahané nedobrovolně z kapes ostatních spoluobčanů, pohříchu těch nejchudších. Chtěli by snad dnešní zákonodárci schvalující obdobné projekty sdělit reinkarnovanému Tomáši Baťovi, že jeho velká továrna ve Zlíně byl nesmysl, a že by bylo bývalo lépe, aby dotované boty bratru za 15 tisíc pár vyráběli ručně tisíce malých ševců rozsetých po celé zemi?

Potvrzuje se, že solární elektrárny si s dotacemi pořizují majetnější Češi, kteří mají jednak dostatečné prostředky na kofinancování v rádech statisíců, jednak podlehli masové reklamě instalačních firem i státní dotační politiky, jak to bude výhodné. Ve skutečnosti jsou soukromé instalace solárními firmami 2-4× předražené, a to včetně nesmírně drahých baterií. Dotace jsou tak mimořádným příjmem instalačních firem. Vznikají zbytečně velké FVE, jejichž produkci po očekávané výstavbě velkých zdrojů ČEZ nebude moci soukromá domácnost uplatnit na trhu, zato zůstanou rostoucí náklady na distribuci. Přitom je jasné, že by stát vůbec neměl dotovat solární instalace bohatým Čechům, ale dle sociální diferenciace finančně pomoci chudším českým domácnostem tepelně izolovat jejich domovy pro dosažení energetických úspor.

Podle dat Solární asociace byl v roce 2021 do distribuční soustavy připojen výkon 62 MWp nových FVE, v roce 2022 289 MWp a loni 970 MWp. 97 % těchto instalací a 85 % z celkového výkonu bylo loni postaveno na střeších soukromých domů, přičemž průměrná velikost domácí FVE byla 10,3 kWp. Celkem je tak v ČR v provozu 152,5 tisíce FVE s instalovaným výkonem 1123 MWp. Znovu se rozjely instalace firemních elektráren s celkovým novým výkonem 148 MWp. Solární asociace, sdružující přes 600 členů, totiž slibuje svým členům a investorům „nové velké dotace“. V čem by měly spočívat? Šéf mocné asociace solárních lobbistů Jan Krčmář se v minulých dubnových dnech mj. na stránkách deníků E15 a v Hospodářském deníku vyjádřil jasně: chceme podporu velkých solárních elektráren v podobě rozdílových kontraktů, anglicky contract for difference.

To by znamenalo, že by se solárníkům zajistily pevné výkupní ceny, které mohou na začátku vypadat opticky nízko. Ale s daňovými poplatníky se hraje ve skutečnosti velmi špinavá hra. Solární lobbisté dobře vědí, že se pro rok 2030 plánuje již instalovaný výkon 10 GWp.

Už nyní je kapacita tuzemských velkých solárních zdrojů registrovaná Energetickým regulačním úřadem (ERÚ) na úrovni 2,15 GWp a při velké sluneční intenzitě dosahuje nulových prodejních cen elektřiny. Zatím dochází jen k odstavování FVE zdrojů v rádech jednotek procent, při budoucím plánovaném pětinasobku tohoto výkonu dojde v letních měsících zcela nevyhnutelně k obrovské nadprodukci elektřiny, pro niž v ČR nebudeme mít uplatnění a vzhledem ke stejným přebytkům v Německu a Polsku nebude elektřinu kam vyvézt.

Dvě třetiny tohoto výkonu musí být tedy zmařeny, ovšem v důsledku rozdílových kontraktů bude doplacena jak odstavená kapacita FVE, tak i případná nulová či záporná cena prodávané elektřiny ze solárních zdrojů. Totéž by souběžně mělo platit pro větrné elektrárny. Půjde nepochybně o vyšší desítky miliard ročně, o které by se musela přímo zdražit elektřina, nebo by byl tlumičem státní rozpočet, tedy opět daňoví poplatníci. Pro české solárníky je nepochybně vzorem mnohamiliardový stoupající výnos německých majitelů solárů a větrníků.

Připomeňme si, že české domácnosti ani podniky dosud nesplatily první solární tunel, který za 20 let solárním baronům v letech 2010 až 2030 zajistí příjem asi 800 miliard korun, dalších 200 miliard dostanou majitelé větrníků a jiných OZE. To je mimochodem cena, za kterou se dá (bez nároků na zajištění financování) pořídit vládou plánované čtyři velké jaderné reaktory. Jde o to, že se příslušným zákonem z roku 2005 z iniciativy tehdejší ČSSD poskytla na 20 let zákonná garance neuvěřitelně vysokých výkupních cen z OZE s inflační doložkou.

Každá domácnost a podnikatel najde za tento 1. solární tunel, pro který tehdy kromě ODS hlasovaly všechny tehdejší parlamentní strany, na svém účtu za elektřinu regulovanou položku: platba za obnovitelné zdroje/POZE. Ta z každé spotřebované kilowatthodiny činí 0,60 Kč. Pikantní je, že Miroslav Kalousek, který dnes z pozice mimo parlament tvrdě kritizuje politiku Fialovy vlády, tehdy jako člen KDU-ČSL spolu s drtivou většinou lidovců pro tento největší polistopadový tunel do veřejných financí také hlasoval.

Do 31. 12. 2010 tehdy překotně vznikla kapacita 2000 MWp velkých solárních zdrojů. U řady velkých FVE přitom nebyl znám jejich vlastník, zastupovali je advokáti s povinností mlčet o svých klientech. Přesto těmto solárním firmám s netransparentními vlastníky stát smluvně zaručil obrovské 20leté příjmy.

Největší solární elektrárny si pak koupil ČEZ, což tehdy média označila za zřejmě dokonaný čin vyprání špinavých peněz použitých na instalaci těchto FVE. Dnes je ČEZ největším provozovatelem solárních elektráren, největším příjemcem výše uvedených POZE a také plánuje s dotacemi postavit dalších 6 GWp většinou v solárních zdrojích, kterými chce údajně pomoci nahradit zavírané uhelné zdroje a plnit svou dekarbonizační strategii.

Ideově se instalace obrovského množství dominantně nových solárních zdrojů opírá o legislativní normy Evropské unie, přičemž současný 18%ní podíl OZE na energetických zdrojích ČR má vzrůst do roku 2030 na 30 %. Plán výstavby nových zdrojů je postaven na Národním klimaticko-energetického plánu (NKEP) jako součásti stále nehotové aktualizace Státní energetické koncepce (SEK). Ta je však ve svých východiscích zcela mylná a deformovaná, protože sčítá roční výkony plánované instalované kapacity OZE bez uvážení jejich reálného časově omezeného využití a nezohledňuje vůbec náročné zimní požadavky versus výkon. České ekonomice se tak plánovitě ordinuje energetická nouze.

AUTOR: Milan Smutný

[ZDROJ](#)